

מסורת הש"ס

^[א] וְלָקֵמַן ק: קבא, ^[ב] וְצִמְחִים מָל: קיד. מנחות פג. כריכות כג: תמורה יא. כה. מזה מלא, ^[ג] וְצִמְחִים פסג: ד' גיז' שס פה. ^[ד] וְעִשָּׂא, ^[ה] וְדַבְּרִים יִי, ^[ו] וְעִיבָא, ^[ז] וְחֵלֶב רִשָּׁעִי,

תורה אור השלם

- ↑ וְקָרְבוּ וּבְרָעִיו יִרְחֹץ בָּפִימָן וְהַקְטִיר הַבֹּחֶן אֶת הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַה עֲלֶיהָ אֲשֶׁה יָרִיחַ נִיחֹחַ לִיָּהּ.
- ↑ וְעִשִׂית עֲלֵיתֶיךָ הַבִּשָּׂר וְהָדָם עַל מִזְבֵּחַ יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְדָם וְזָבָחֶיךָ יִשְׁפֹךְ עַל מִזְבֵּחַ יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְהַבִּשָּׂר תֹּאכְלוּ: דברים יב כז

הגהות מהר"ב
גרשבורג

^[א] תוס' ד"ה אלמא וכו' ובקונטרס פ"י לקמן. י"ב עיין ראש יוסף לקמן דף כ"ו ע"ב כ"ה"ה ודע דהתוס' לעיל דף כ' וכו' כהנא שם דלא ידע איש מקום פרש"י הזה יעשה" דף ק"ב עמוד ד':

מוסף רש"י

בהוייתן הן קדושים. כשעליס הן קדושים ולא צמעי אמן (מנחות פג. מבתיי וכעיי"ז תמורה כה.) ולהכי נקט לשון צהייאת, משום דהא דוללות קדשים קדושים נפקא לן בפי' דכסורות מייחי לך, דמצי רק קדשין, אלו התמורות, אשר יהיו לך אלו הולדות (מנחות שם וכעיי"ז זבחים קיד. וברייתות כג.). יכול יחלוץ. מזה מטעם עליו (זבחים יט).

גיד הנשה פרק שביעי חולין

אַלמָא אִיסור מוקדשין קדים. דמשעה שנוצר הוא קדוש ועדיין לא נוצר הגיד דהא חוין דיצירת עובר קודמת ליצירת גיד: ומשנינן **אע"ג דאִיסור מוקדשים קדים אחי אִיסור גיד וחיייל**. הואיל ואִיסור חמור הוא שנוהג בצניי נח דקדקני מתניתין (לקמן דף פ:) והלא לצני

אלמא אִיסור מוקדשין קדים אע"ג דאִיסור מוקדשין קדים אחי אִיסור גיד חייל עלייהו ^[ב]שכן אִיסורו נוהג בבני נח מאן שמעת ליה האי סברא ר' יהודה והא מתניתין דלא כרבי יהודה דקתני נוהג בבהמה ובחיה בייך של ימין ובירך של שמאל האי תנא סבר לה בוותיה בחדא ופליג עליה בחדא אימר דשמעת ליה לרבי יהודה בטמאה דאִיסור לאו קדשים דאִיסור כרת מי שמעת ליה אלא הכא במבכרת עסקינן דברחם קדוש ואי בעית אימא ^[ג]ולדות קדשים בהווייתן הן קדושים אמר רבי חייא בר יוסף לא שנו אלא קדשים הנאכלין אבל קדשים שאינן נאכלין אין אִיסור גיד נוהג בהן ורבי יוחנן אמר "אחד קדשים הנאכלין ואחד קדשים שאין נאכלין אִיסור גיד נוהג בהן אמר רב פפא ולא פליגי כאן להלקותו כאן להעלותו איכא דאמרי אמר רב פפא ולא פליגי כאן לחלצו וכאן להעלותו רב נחמן בר יצחק אמר להעלותו פליגי ^[ד]דתניא ^[ה]והקטיר הכהן את הכל המזבחה בלרבות העצמות והגידין והקרנים והטלפים יכול אפילו פרשו ת"ל ^[ו]ועשית עולותיך הבשר והדם אי בשר ודם יכול יחלוץ גידים ועצמות ויעלה בשר לגבי מזבח ת"ל ^[ז]והקטיר הכהן את הכל המזבחה הא כיצד מחוברין יעלו פרשו אפילו בראשו של מזבח ירדו ^[ח]ומאן תנא דשמעת ליה דאמר פרשו ירדו רבי היא דתניא והקטיר הכהן את הכל לרבות העצמות והגידים והקרנים והטלפים ואפילו פרשו והא מה אני מקיים ועשית עולותיך הבשר והדם בפוקעין הא כיצד יעיכולי בשר אתה מחזיר ואי אתה מחזיר עיכולי גידים ועצמות רבי אומר כתוב אחד אומר והקטיר הכהן את הכל ריבה וכתוב אחד אומר ועשית עולותיך הבשר והדם מיעט הא כיצד מחוברין יעלו פרשו אפילו בראשו של מזבח ירדו ורבנן מחוברין לא איצטריך קרא לרבוויי מידי דהוה אראשה של עולה כי איצטריך קרא לפרשו ורבי מחוברין דהיתירא לא

קדשים החמור אִיסור גיד הקל מלחול עמו וא"ת והא אִיסור גיד לרבי יוחנן קדים דאמר (לעיל דף עה.) תלש חלב מנן תשעה חי דחלצו כחלב צהמה והדר אתא אִיסור מוקדשין דחמיר וחיייל עליה וא"כ לרבי יוחנן מוקדשין נוהגין בגיד מצעי ליה ונראה דלר' יוחנן לא חייל אִיסור גיד ואִיסור חלב עד שינא לחוץ ממעי אמו לאויר העולם וכן משמע דבסוף פירקין (לקמן דף קג.) קאמר רבי יוחנן גופיה כשנטרפה עס יציאת רובה דאִיסור אצר ואִיסור חלב ואִיסור טרפה צהדי הדדי קאתו אלמא דליכא אִיסור חל" צמעי אמו: **פרש"ן** ירדו רבי היא דתניא בו'. תימה אמאי מיימי הן צרייתא קמייתא ונראה דאי לאו צרייתא קמייתא המ"ל דרבנן סברי שיש לרבות כל מה שנוכל לרבות ואפילו פרשו דאִיסורא ולית לן למעוטי אלא פוקעים גרידא שהוא סוף העלאה ורבי סבר דרביא ומיעוטא אית לן לאוקומי בתחלת העלאה ולא נמנע כמו כן אלא דבר אחד דהיינו פרשו דאִיסורא אכל מחזירים דאִיסורא ופרשו דהיתירא יעלו ולהכי מיימי צרייתא קמייתא דגידיס דהיתירא נמי כשפרשו ירדו דומיא דעצמות דהיתירא ועל כרחך רבי היא אלמא לא מרבי רבי כל מה שיכול להרבות דהא חוקי נמי מיעוט צפרשו דהיתירא והכי נמי לרבנן לא מרבי כל מה שיכולין להרבות אלא ממעטין דאִיסורא אפילו במחזירין:

צ.

אַלמָא אִיסור מוקדשין קדים. אומר ר"ת משום דמתחלה הכל הוא צצר והצצר עלמו מתקשה אחרי כן ומתלנן ונעשה גיד א' ובקונטרס פ"י לקמן דמתחלה צשהגיד נוצר אינו על הכף ולא חייל עד שיצא ויתקשה על גיד חל על אִיסור מוקדשים על אִיסור אצר מן החי דלא חמיר כמוקדשים חייל ועוד דאי אפשר לאִיסור גיד להיות צענין אחר ועוד דאין אִיסור אצר מן החי חל עד שיוצד לאמר בסוף פרקין (לקמן דף קג.) כגון שנטרפה עס יציאת רובה דאִיסור טרפה ואִיסור אצר מן החי חייל צהדי הדדי: **והא** מתניתין דלא כרבי יהודה דקתני נוהג בש"י ימין בו'. ה"מ לנימיר מדקתני נוהג בשליל ופליג ר' יהודה אלא רישא דמלתא נקט: **קדשים** דאִיסור כרת מי שמעת ליה. משמע דאפילו בשלמים ולאחר זריקה דשרי אף לזרים צעי לנימיר דלא חייל כלל אִיסור גיד ושרי צאכילה אע"ג דלאחר זריקה פקע אִיסור קדשים מדלא אשכחן דחייל אלא במצרכת ומימה כיון דהשתא ליכא אִיסור קדשים אע"ג דיכול לצא ליד אִיסור כרת כגון אס אוכלו צטומאת הגוף אמאי לא יחול אִיסור גיד דאין כאן אִיסור חל על אִיסור כדאמר צפרק ארצבה אחין (יבמות דף גז.) דאחות אשה מתלא תלי וקאי כו' וי"ל כיון דמחיים לא חייל אִיסור גיד דאיכא אִיסור מוקדשין דיכול לצא ליד כרת על ידי פיגול ויותר וטמא תו לא חייל אִיסור גיד לאחר שחטה וזריקה דצענין שחול מחיים אִיסור גיד דומיא דיעקב שגשה לו גידו מחיים וא"ת ונימא מגו דאימוסף אִיסור גיד לצני נח אימוסף נמי לישראל וי"ל דהא דנאסר לצני נח היינו דוקא לצני יעקב דקודם מתן תורה איקרו צני נח ואפילו נאסר מתחלה לכל אומות העולם הא אמר צפ' ארצע מיתות (סנהדרין דף נט.) כל מזהב שנאמרה לצני נח ולא נשנית צסיני לישראל נאמרה ולא לצני נח וא"כ לאחר מתן תורה שרי לכולהו לצר מישראל וא"ת ונימא מינו דאימוסף אִיסור גיד לגזוה דאסור להעלותו אימוסף נמי להדיוט אִיסור אכילה וי"ל דאיכא למאן דלמר בצמתן מחזירין יעלו: **הכא במבכרת** עסקינן דברחם קדוש. וצהדי הדדי קאתו וקמ"ל דלא מצטל אִיסור

קדשים החמור אִיסור גיד הקל מלחול עמו וא"ת והא אִיסור גיד לרבי יוחנן קדים דאמר (לעיל דף עה.) תלש חלב מנן תשעה חי דחלצו כחלב צהמה והדר אתא אִיסור מוקדשין דחמיר וחיייל עליה וא"כ לרבי יוחנן מוקדשין נוהגין בגיד מצעי ליה ונראה דלר' יוחנן לא חייל אִיסור גיד ואִיסור חלב עד שינא לחוץ ממעי אמו לאויר העולם וכן משמע דבסוף פירקין (לקמן דף קג.) קאמר רבי יוחנן גופיה כשנטרפה עס יציאת רובה דאִיסור אצר ואִיסור חלב ואִיסור טרפה צהדי הדדי קאתו אלמא דליכא אִיסור חל" צמעי אמו: **פרש"ן** ירדו רבי היא דתניא בו'. תימה אמאי מיימי הן צרייתא קמייתא ונראה דאי לאו צרייתא קמייתא המ"ל דרבנן סברי שיש לרבות כל מה שנוכל לרבות ואפילו פרשו דאִיסורא ולית לן למעוטי אלא פוקעים גרידא שהוא סוף העלאה ורבי סבר דרביא ומיעוטא אית לן לאוקומי בתחלת העלאה ולא נמנע כמו כן אלא דבר אחד דהיינו פרשו דאִיסורא אכל מחזירים דאִיסורא ופרשו דהיתירא יעלו ולהכי מיימי צרייתא קמייתא דגידיס דהיתירא נמי כשפרשו ירדו דומיא דעצמות דהיתירא ועל כרחך רבי היא אלמא לא מרבי רבי כל מה שיכול להרבות דהא חוקי נמי מיעוט צפרשו דהיתירא והכי נמי לרבנן לא מרבי כל מה שיכולין להרבות אלא ממעטין דאִיסורא אפילו במחזירין:

עין משפט נר מצוה

^[א] מיי' פ"ח מהלכות מאלכות אסורות הל' ח:

^[ב] מיי' פ"ג מהלכות פסולי המוקדשין הל' טז ופי' מהלכות מעשה הקרנות הלכה ז סמג עשין קפ: ^[ג] מיי' פ"ו מהלכות מעשה הקרנות הל' ג:

לעזי רש"י

אשקלניט' [אישקלטי"ר]. להתפוצץ.

רבינו גרשום

דאע"ג דאִיסור מוקדשין קדים אחי אִיסור גיד וחיייל שכן אִיסורו נוהג בבני נח: ופליג עליה בחדא דהוא סבר אינו נוהג אלא בייך של ימין ותנא דידן סבר כן ביטין בין בשמאל: אימור דשמעת ליה לר' יהודה בטמאה כו'. כלומר דהוא אמר במתני' אִיסור גיד נוהג בטמאה דאִיסור גיד חל על אִיסור טומאה דאִיסור לאו. כלומר טומאה אִיסור לאו הוא ואִיסור קל הוא לפי אִיסור גיד חל עליו. בקדשים דאִיסור כרת מי שמעת ליה דאִיסור גיד חל על אִיסור קדשים דחמור: אלא הבמ"ע במבכרת. כלומר דאינו קדוש אלא בצאתו מן ההדחם דבצאתו מן ההדחם יש עליו גיד ובהדדי קאתין: ואיבעית אימא לעולם בולדות קדשים. כלומר ואי פרכת והא לא אתי אִיסור גיד וחיל אאִיסור קדשים קסבר ולדות קדשים בהווייתן [ותן] קדושים ולא במעי אמן אלא בשעת הווייתו לעולם שהוא בשעת לידתו דגיד וקדושה בהדי הדדי קאתו: לא שנו אלא קדשים הנאכלין דגיד הנשה נוהג בהן אבל קדשים שאין נאכלין כגון עולה אין גיד הנשה נוהג בהן: כאן להלקות כו'. כלומר מה דאמרי' אין גיד הנשה נוהג בהן להלקותו מי שאוכלו דכיון שאין ראוי לאכילה אין חייב מלקות אבל אִיסורא עבד אבל להעלותו ע"ג המזבח להקטירו גיד הנשה נוהג בהן דאין מקטירין אותו: רב נחמן בר יצחק אמר להעלותו פליגי. כלומר אפי' להעלותו פליגי דמאן דאמר אין גיד הנשה נוהג בהן מעלין אותו להקטיר: יכול אפי' פירשו. כלומר יכול אפי' יטילו מן הבשר: ת"ל ועשית עולותיך הבשר והדם. כלומר הבשר אין אכל גידים ועצמות לא: הא מה אני מקיים ועשית עולותיך וגו' בפוקעין. כלומר לאברים ופדרים שנתעכלו מע"ג המזבח דאותן אתה מחזיר אבל עיכולי גידים ועצמות אי אתה מחזיר:

ש

עין משפט ונר מצוה

^י א מיי פון מהלכות מעשה הקרננות הל' ד:

יא ב מיי פון מהלכות כלי המקדש הל' טו:

יב ג מיי פי"ט מהלכות ספולי המוקדשין הל' ה:

‏»‏

רבינו גרשום

כי איצטרײך קרא לגיד הנשה במחובר. שמותר להקטיר; ורבנן הוהא לא מצית אמרת כי ממשקה ישראל כו'. ממשקה ישראל כתב ביוזקאל מן הצאן מן המאותים ממשקה פ"ק דצ"ה (דף ד:). מפני מה אמרו וילון טמא מפני שהשמש מתחמם כנגדו והאי פרוכת ליכא למיחש שימתחממו כנגדו לאסור ליהנות ממנו ואמאי מטבילין אותה וליכא למימר דכיון שנארגה היו מטבילין אותה כדאמר צפ" חומר צקדש (תגינה דף כג.). דכלים הנגמרים צטירה לרייבין טבילה לקדש דהתם לא מיירי אלא בכלים המקבלין טומאה דמשום חומר הקדש פרוכת דלא מקבל טומאה לא ועוד דבמסקנת שקלים צפרק כל הרוקין (דף יב:). משמע צהדיא דפרוכת מקבל טומאה דמתן פרוכת שנטמא צאצ הטומאה מטבילין אותה צחון נטמא צולד הטומאה מטבילין אותה צפנים וי"ל דמקבל טומאה לפי שהוא אהל כדאמר צפרק קמא דסוכה (דף יז:). וסבות על הארון דכי"ף ליה מייקף עילויה דארון ומייהו יט ספרים דגרסי צפרק קמא דצ"ה (דף יד:). מפני מה וילון אסור וכן גרסינן צהלכות גדולות פירוש מפני מה אסור לעשות וילון מכלאים:
צב

של זהב; גרגר. גרגיש. של זהב; מעשה היה ויטענו עליה כו'. גוזמא:

ומשמונים ושתיים ריבות. כלומר פ"ה בתולות ארונה ושלש מאות כהנים מטבילין אותה גוזמא:
אי אמרת בשלמא ספוקי מספקא ליה. כלומר משי"ה לא אכיל ולא שדי

ליה: הכא במאי עסקינן כשהוכרו ולבסוף נתמכרו לא שדי ליה שהוכרו גידי דהיתיר ומשום הכי לא שדי להו דראוין לאכילה ולא אכיל להו שנתערבו עם גידי דאיסורא:

צ:

שׁל שְׁלמים מבכדו ל**אמה**. פירש צקונטרס דגרסינן טטלת ואשם משום דשלמים נאכלים בכל העיר ומה טיבו צעורה ונראה משום דשוק וזוהי ניתן לכהנים ששם גיד הנשה שהשוק הוא צרגל ולא ציד דמתנן לקמן צהזרוע (דף קלד:). והם היו רגילין לאכול מתנותיהם צעורה א"נ צשלמים של

צעורה: בשלֹשֶׁה מקומות דברו חכמים לשון הווי'. אצל ההיא דתמיד (דף ז:). קסדר דאין זה הווי' כדמפרש צמסכת תמיד^(ט) משום שאין עניות צמקום עשירות:

שֶׁלֶשׁ מאות כהנים **מטבילין** אותה. וא"ת דאמר סוף פ"ק דצ"ה (דף ד:). מפני מה אמרו וילון טמא מפני שהשמש מתחמם כנגדו והאי פרוכת ליכא למיחש שימתחממו כנגדו לאסור ליהנות ממנו ואמאי מטבילין אותה וליכא למימר דכיון שנארגה היו מטבילין אותה כדאמר צפ" חומר צקדש (תגינה דף כג.). דכלים הנגמרים צטירה לרייבין טבילה לקדש דהתם לא מיירי אלא בכלים המקבלין טומאה דמשום חומר הקדש פרוכת דלא מקבל טומאה לא ועוד דבמסקנת שקלים צפרק כל הרוקין (דף יב:). משמע צהדיא דפרוכת מקבל טומאה דמתן פרוכת שנטמא צאצ הטומאה מטבילין אותה צחון נטמא צולד הטומאה מטבילין אותה צפנים וי"ל דמקבל טומאה לפי שהוא אהל כדאמר צפרק קמא דסוכה (דף יז:). וסבות על הארון דכי"ף ליה מייקף עילויה דארון ומייהו יט ספרים דגרסי צפרק קמא דצ"ה (דף יד:). מפני מה וילון אסור וכן גרסינן צהלכות גדולות פירוש מפני מה אסור לעשות וילון מכלאים:

גיד הנשה פרק שביעי חולין

ממשקה ישראל. מקראל הוא צספר יחזקאל שה אחד מן האלף מן המאמתיים ממשקה ישראל ולענין קרננות ונסכיהם כתיב ומפרשינן ליה צפסחים צפרק אלו עוצרינ^(ט) מן המותר לישראל אצל גיד הנשה לא וכי צבי קרא פפרו דהיתירא צבי ולא מחוצרין דאיסורא: **מידי דהוה אהלצ** ודס. דאסורין לאכול וקרבים לגבוה וכי כתיב מן המותר לישראל למעוטי טרפה אצל מין ט הצצר קרב כולו: **מאותן ציד**. חלצ ודס הוא עיקר הקרבין: **חולו ט** (**מן הספוח**). חולו מן הירך ומשליכו לתפות. צבור האפר צצאמצע המוצח שהיו גורפין האפר תמיד ולוצרין שס וכשהוא צצה מוציאין אותו לחוץ והוא נקרא תפות כדלקמן צשמעמין: **מרי דיני**. צצל שמועה זו הצין דצריך וכי נאמר לא יאכל המוצח: **שלמים**. שהירך נאכל

חולץ הגיד ומכבדו לאמה צצעורה ואינו מנזה לשורפו משום נותר דכי כתיב שרפה צנותר צדצר הראויה לאכילה כתיב כדכתיב (ויקרא יט) יאכל והותר ישרף. וקשה לי ירך של שלמים למה נחתן צעורה והאלף נאכל צכל העיר ונראה צעניי דחטאת ואשם גרסינן שהן נאכלין צעורה אי נמי משום חוה ושוקם של כהנים והגיד צמוכו ורצו אכילתן ודירתן צעורה^(ט) ולשכותיהם ששם היו ישינים נקט נמי שלמים: **מעלסו**. עס הירך כמות שהיא שלמה ואח"כ חולצו צראש המוצח שגנאי הוא להציא ירך מפורעמ למנוח משום הקריצוה נא לפחתך: **צשלש מאות** צור. דשן שלש צצור גדול שמסלקין לו מן הצלדין קרי תפוח וכן גבי יקב צמסכת ע"ו (דף ה:). דורכין עס העוצד כוכבים צגמ ואע"ג שנוטל צידו ונותן לתפות: **גוזמא**. מילתא צעלמא ולא דווקא דמעולס לא הגיע לשלש מאות צור: **השקו אם הסמיר**. כשצאין לשוחטו משקין אותו והוא נוח להפשיט: **גוזמא**. דללו כוס של זהב דווקא: **לשון הווי'**. לשון הדייט שאינו מדקדק צדבריו ומנזילא צפיו צדצ שאינו ולא שימכוו לשקר אלא לא דק: **צשמים**. אלמא לא דק. וכן ותצקע הארץ דלדוניה דנראה מקול ההמון כאילו היא נצקעת אשטורי"ר צלע"ז: **צשלשה מקומות** כו'. אצל כוס של זהב דתמיד דווקא הוא דאין עניות צמקום עשירות: **גפן**. כמין גפן היה עשוי שקורין טרייל"א שמודלה על הכלונסות: **שלש מאות כהנים**. גוזמא: **נירין**. לני"ש: **כ"ד חוטין**. מקראי ילפינן צמסכת יומא צפרק צא לו כהן גדול (דף עא:).

שחוטא כפול עשרים וארצעה: **ארכה מ' ורחצה עשרים**. ארכה לגוצוה של פתח אולס ורחצה לרחצו שפתח האולס גוצוה מ' ורחצו כ' ופרוכת פרוסה נגדו לצניעות צעלמא כך שמעתי. ול"נ שאף פרוכת הדציר כך מדתו רחצו לרחצו של היכל שהוא כ' אמה וגצוה מן העלייה ועד הרצפה: **ומשמונים וספים ריבוא**. חוטין. לישאנא אחרינא ריבות נערות העוסקות צה: **ושלש מאות כהנים מטבילין אותה**. כשהיא נטמאת והיינו לשון הווי' אצל צעי כולי האי: **והדעת מצרעם**. לקמיה צעי לה: **מפשט פשיטא** ליה. של ימין: **דעס סורה**. כדיליף לקמיה: **דעס נוטה**. לשון ספק אצל נראה צמקנת שושפינשי"ר. דסתם הנאצק עס חצירו כשהוא נותן ימינו לשמאל חצירו וחוצקו ידו מנגעת מאחוריו עד ירך ימינו: **העלמות והגידין**. של פסח או צצר הנותר ממנו: **ישרפו לששה עשר**. ולא צחמשה עשר דקיימא לן (שבת דף כד:). אין שורפין קדשים ציוס טיב. והנך עזמות כשיש צהן מוח קאמר ומפני ששמשו את הנותר דמות היו כצצר ולפיכך טעונין שריפה נותר עזמו אצל דלאו צר אכילה אין טעון שריפה דכתיב לא תותירו וגו' (שמות יצ) כל דקרינן ציה לא תותירו קרינן ציה תשרפו ואידך לא: **גידי צשה**. כל גידין הרצין הנפשטים צצשר: **ולילנינהו**. צלילי פסח ולמא מותירין: ואי דאידיקי ואיסורי. הא תנא ליה נותר: **אלא גידי לואר**. דקשין כעלמות ודרכן לשיירן על כרחו ואורחת דתנא למתנינהו צאנפי נפשיייהו כעלמות: **לשדינהו**. לאשפה כיון דלאו צצר נינהו: **ואמר רב חסדא** גרסינן: **ואלינא דר' יהודה**. דמספקא ליה הי אסור והי שרי והלכך על כרחיה משמיר להו ותרוייהו צעי שריפה לכל חד וחד מספקינן ליה בהיתירא והיו נותר שפיר משום הכי צעי לשיריניהו ולמשרפיניהו: **שהוכרו**. ^(א) לאו דווקא: **נפערצו**. שאין יודעין אחיה ניטל מן הימין ואחיה מן השמאל:

מסורת הש"ס

(א) [פסחים מת. מנחות ה. ו. תמורה כט.]. (ב) [מנחות ה: יא.]. (ג) תמיד כח: (ד) שס כט. ז. (ה) [זיל הבאי בכל העמוד כך אמר תמיד וז"ה צערוך ערך גוזמא וז"ל צרשי צברים א פכ"ח וסורשו של מלת הבאי עיי מיי"ט גדרים פ"ג מ"צ]. (ו) [נפסוק צקולס]. (ז) [תמיד כט. ע"ש]. (ח) ג"ז שס מדות לו. פ"ג מ"ח]. (ט) תמיד טט: שקלס פ"ח מ"ה. (י) [זיל דלא]. (יא) [מוספתא כפ"ו] פסחים פג: (גס וז שס, ט) [דף מח.]. (ט) [נ"א כסדר, ט] זיל לתפות, (ע) [עיי "עצ"ן]. (פ) כס"א: כל (כ) [דף כט.].

‏»‏

תורה אור השלם

- ↑ יִשְׁהא אחת מן הצאן מן המאותים ממשקה ישראל לַמִּנְחָה וּלְעֹלָהּ וּלְשִׁלְמִים לִכְפֹּר עֲלֵיהֶם נָאִם אֱלֹהֵי אֱלֹהִים:
יחזקאל מה טו
- ↑ על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה אשר על כף הירך עד היום הזה כי נגע בכף ירך יצחק בגיד הנשה:
בראשית לב לג
- ↑ וכי תגשיון עור לזבוח אין רע וכי תגישו ספח וחלה אין רע הקריבוהו וא לפחתך הירץך או הִשָּׂא פִדְיוֹ אִמֶּר יְיָ צְבָאוֹת:
מלאכי א ח
- ↑ אָמַר אֱלֹהֵינוּ עֲלִים אֲחֵינוּ הַמִּסֹּר אֶת לִבְבָנוּ לְאֵמֶר עִם גְּדוּל וְרָם מִמֶּנּוּ עֲרִים גְּדוּלַת וּבְצִוָּרֹת בְּשִׁמְיָם וְגַם בְּנֵי עֲנָקִים יִרְאוּ אֶת־שֵׁם:
דברים א כח
- ↑ ויעלו כל העם אחרייו והעם מחללים בהללים ושמוחים שמוחה גדולה ותבקע הארץ בקולם:
מלכים א א מ

‏»‏

הנהגות הב"ח

(א) רש"י ז"ה שהוכרו לאו דוקא. י"ב דודאי מתמלתו הוכרו כפרשי צפסחים דף פז:

‏»‏

לעזי רש"י

אשטורי"ר [אישטורנירין]. להודיע. טרייל"א. כרס המונבה על כלונסות. ליצי"ש. נירים. שושפנשיי"ר [שושפנציי"ר]. לחשור, לשער.

‏»‏

מוסף רש"י

מן המותר לישראל. מן המותר לאכילת ישראל הצא קרבן (תמורה כט). מן המותר למשקה ישראל יציאו נסכים (תמחות ה). כל קרבנותיהם יחיו משקה הראוי לישראל, כל עיקר הסעודה קרייה על שם הממשקה, כלומר האכילה עס השמיה טהא מן המותר לישראל (יחזקאל הוה חס). דעת תורה. כדמפרש (לקמן א). יריך המיומנת צביק (פסחים צא). דעת נטרה. כלומר מסתרגל הכי (שס).

מסורת הש"ס

א) פסחים פג: לקמן כג:
ב) נפסחים טז לקמן כג:
ג) (תוספתא פ"ו) לעיל פג:
ד) (לעיל פא:).
ה) לעיל פג:
ו) (נדרים, א) ג"ז
ז) שם, א)
ח) (תוספתא פ"ו ה"ב ותוספתא דמדות פ"ג ה"ד) לקמן לו, ט) אריות יב:
ט) קדושין כא: (לקמן קלז:).
י) (לקמן לו:).
יא) ע"ז סה:
יב) (תוספתא דע"ז פ"ג ה"א),
יג) (ינאה לו:),
יד) ז"ל שלח
טו) אדני ביעקב,
טז) צע"פ
יז) והכן גרם מאי דמיא וטעמו טעם ורתי טעמו טעם פרע לן וכו' והכן פ"ו,
יח) (פסוטה יב:),
יט) (נדרכות מג: פסחים טז:).
כ) (לעיל פג: ד"ה טא הכתוב),
כא) (ק' וברכות מד: ע"ש).

תורה אור השלם

1. וְלֹא תוֹתִיר מִמֶּנּוּ עַד בֶּקֶר וְתִתֵּיר מִמֶּנּוּ עַד בֶּקֶר בְּאֵשׁ תִּשְׂרֹף: שְׂמֹת וּבִי בְּקֶרֶב יִרְבּוּ וְתִקַּע בֶּף בְּרֶךְ יַעֲקֹב בְּהַאֲבִקּוֹ עֲמֹ:
בראשית לב כו
2. וְיָרָא בִּי בֹא וְיָבֵל לוֹ וְיַעַב בֶּקֶר יִרְבּוּ וְתִקַּע בֶּף בְּרֶךְ יַעֲקֹב בְּהַאֲבִקּוֹ עֲמֹ:
בראשית לב כו
3. וְיָרָא אִפְסִי וְגִדְלִי בֹחַ וְנִשָּׂא לֹא יִתְקַח ר' בִּסְתָפָה וּבִשְׁעָרָה דְּרָבּוּ וְיָגֶן אֲבָק רְגִלִּי: נְחוּם א ג
4. וְדָלּוּ גְדֻרֵי בָבֶל לְהִלָּחֵם יִשְׁבּוּ בַּמְצֻדֹת נִשְׁתַּה וּבְנִירָהֶם הָיוּ לְנִשְׁתִּים הַדְּרִיזוּ מִשְׁתַּבְּרֵי נִשְׁבָּרֵי בְּרִדְהִי: יִרְמְיָה נֹא ל
5. דְּבַר שְׁלַח אֲדָנִי בְּיַעֲקֹב וְנָפֵל בְּיִשְׂרָאֵל:
ישעיהו טז ז

6. וְיָרָא יוֹסֵף אֶתֶּם אֶת בְּנֵימִן וַיֹּאמֶר לֵאשֶׁר עַל בֵּיתוֹ הָבֹא אֶת הָאֲנָשִׁים הַבְּרִיזוֹת וְטַבַּח טַבַּח וְרֹבֵן בִּי אֲתִי יֵאבְדוּ הָאֲנָשִׁים בְּצִדְהֵרָם: בראשית מג טו
7. וְתִתֵּיר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וְיִתְקַב אִישׁ עֲמֹ עַד עֲלֹת הַשְּׁחָר: בראשית לב כה

גהותות הב"ח

א) רש"י ד"ה ויחייסו עליו וכו' הקולית ודבוקי נה:
ב) ד"ה טא הכתוב וכו' ממפקא לן אס יהיה עובר:
ג) ד"ה ולבני יהודה וכו' שאין בין שניהם אלא מית.
ד) ר"ל בלחש יט מית ונשני אין מית אלא אס אין ככל אחד מית אין מנתרפין אפי' נלקות אחד מן פ"י רש"י לעיל דף פג:

רבינו גרשום

לא צירכא אלא לשמנו. כלומר מה דאמר"י הגדוין ישרפו לשהע שער לשמנו לא שרי ליה דמותר לא אכיל ליה ישראל קדושים נהגו בו איסור: רבינא אמר לא נצרכא (ואלא) כדבר יהודה אמר שמואל (לא) (כר) שני גידים חן כו'. כלומר מה דאמר"י ישרפו לשהע שער זהו חיצון דאסור ואין חייבין עליו. לא שרי ליה דאין חייבין עליו ולא דאסור הלכך ישרפו לשהע שער: האי תנא סבר לה כאידך דר' יהודה כר'. כלומר לעולם מספק ליה דתניא לא תוותרו ממנו עד בקר כו' כדפרשנין לעיל ב'פ' אורח ואת בנו: פשיטא דתרווייהו לאיסורא כר'. כלומר שתי ירכות של ימין משתי בהמות ולר' יהודה איצטריך דאמר אין גיד הנשה נוגח אלא בשל ימין: הויזמנת שבידך. כלומר מהו ימין: כדאם שחובק את חבירו כו'. כלומר ידו של שמאל מגעת לכף ירך ימין: טופלו לימינו כו'. כלומר א) והוא עשק כשבא לקראתו טופלו לימינו והוא ירך ימינו כנגד יד ימינו ונשקו בו: כתלמיד חכם נדמה לו. והלך יעקב לשמאל רבו והיה ימין יריכו של יעקב בצד שמאלו ונשקו המלאך ביד שמאלו בימין יריכו של יעקב: שנשה ממקומו. כלומר הגיד נשה ממקומו: כמאן דאמר גיד הנשה נאסר לבני נח. כלומר כר' יהודה דמתני': עד עלות השחר מכאן לתלמיד חכם. כלומר בלילה שלט בו ביום לא שלט בו:

- נראה לעין וכן יעקב כשהל לקראתו המלאך טפלו לימני והיה ירך ימינו וכו'.
- אין נקי (ינאה א'ז).
- שנשתייר על פכין קטנים.
- שם פס' קטנים וחזר עליהם (בראשית כד כה).

רצ אשי אמר. מהכא לא תפשוט וטעמא לאו משום ספיקא דגיד

הוא אלא מיפשט פשיטא ליה והכא צשומן הגיד קאמר דמותר מדאורייתא: **וישראל קדושים.** העושין

והלכך על כרחיך משייר ליה משום

ומדאורייתא צר אכילה הוא: **פנימי הסמוך לעצם.** הוא גיד ארוך ונתון לארכו של שופי כשפורעין את הירך ופושט בכל הירך ראשו אחד מחובר צעלם האליה ומשם נפשט לאורך השופי עד מקום חיצור הקולית ועלם הירך ושם הוא סמוך לעצם: **אסור.** מן התורה: **והייצין עליו.** מלקות כדליף לקמן מהירך ועוד שהוא על הכף שהכף הוא בשר עגול הסובב את הקולית א) בדוקה צה ועל שם שהוא צמד פנימי של ירך ד שכלפי ירך חצרתה כשהצדנמה מחוברת קרי לה פנימי: **וחילון.** גיד קצר הנמון לרומח השופי צסופו מוצלע צף הסובבת את הקולית והוא נתון צמד חילון של ירך: **אסור.** מדרכנן: **ואין חייבים עליו.** דלאו היינו על הכף אלא בתוך הכף. ובההוא חילון עסקינן ומשייר ליה על כרחיה ושרפה צעי דהא מדאורייתא חזי: **מוט כיום ומוט כיום.** משל ימין ומשל שמאל. ומדנקט אכל מזה מית ומזה מית ולא נקט אכל צ' ויתיס משניהם ש"מ שתי אכילות ושתי התראות הוו: **אי אמרם כשלמא פשיטא ליה.** משום הכי לקי אימנית: **הכא אס זה.** ספק בן ט' לזה וספק בן ז' לזה: **צנא אחת.** כהא אחת: **חייב.** להתראת ודאי היא: **טא הכסות כו'.**

כבר פרשמי בלוימו ולא צניו^(א) דכל מותר התראת ספק היא דכי מתרינן ביה אל מותרי מספקא לן אס א) עובר על התראה ואס לאו דשמא קודם עלות השחר יאכלנו: **משמי כהמות.** מדנקט משמי כהמות כי היכי דניהוי תרווייהו ימניות נקט דאי ימין ושמאל מה לי שמי כהמות ומה לי אחת: **ולר' יהודה איצטריך.** דלע"ג דתרווייהו דאיסורא קא פטור ליה צמד מלקות וטעמא דמפרש לקמיה א) שאין בין שניהם אלא מית ואי מספקא ליה אמאי לקי אפילו חדא דילמא תרווייהו דהיתירא הוואיל ושמיהן ימניות: **אכלו.** גיד שלם חייב ככולל נמלה כל שהוא שהוא חייב משום דכריה הוא ומשיצ איסורי: **טעמא מאי.** פשיטא ליה לרבי יהודה דשל ימין: **ההוא.** הא דכתיב הירך לאשמעינן אחא דכההוא גיד קאי: **דפשיט איסוריה צכוליה ירך.** הוא וקנוקנותיו ושרשיו נפשטין בכל הירך והיינו גיד הפנימי הגדול הנמצא צחלת פריעת הירך: **שחובק את חבירו.** מלפניו: **וידו.** הימנית מגעת לכף ירך ימנית של חבירו מחאוריו: **כעובר כוכבים נדמה לו.** כסבור היה יעקב שהוא עובר כוכבים וטפלו לימינו כדי שיהא מוזמן לאחוזו

אס יקום עליו ויצירך הסמוכה לו נגע: **טופלו לימינו.** מתצרו לימין: **כת"ח נדמה לו.** וחלק לו יעקב כבוד כאליו הוא רצו וטפלו לימינו כדי שיהא יעקב לשמאל המלאך: **ה"ז צור.** אין צו חכמת דרך ארך: **ורצנן.** דפליגי אדרכי יהודה ואסרי תצוריהו קסברי מאחוריה אחא ונשייה בתרווייהו הכהו צשתיהם עד שגשו ממקומם ועלו: **האי כהאצקו מאי דרשם ציה.** למה לי למכתציה כלל אי לאו למימרא דכדרך הנאצקנים נגע צו: **נשא ממקומו.** קפץ: **נשמה גצורתם.** היו לגשים: **חלשים כנשים:** דצר להשגלה ציעקב **נפל בישראל.** בכל ישראל: **ופרע לן צים השחיטה.** שלא יאמרו צשר החיירה אני אוכל לפי צצני יעקב שומרי מצות היו דאף על פי שלא נמנה תורה מקוצלן היו מאצותיהם: **כמאן דאמר.** צמתניתין (לקמן דף ק: ק) גיד הנשה נאסר להם צעודם צני נח: **שנשתייר על פיס קטנים.** דכל כלים החשוצים ומקנה צצר העצירן את נחל יצק דככתיב לעיל מיניה ויעצר את כל אשר לו והוא נשאר על פכין קטנים שלא הספיק להעציר ומשכה לו: **מדקאמר עד עלות השחר שמע מינה לא ינמנה רשות למזיק להזיק ציום לפיכך לא הולרך שמירה:** **מאן לתלמיד חכם כו'.** שהרי יעקב נשאר יחידי והוחק:

גיד הנשה פרק שביעי חולין

צא.

רב אשי אמר לא נצרכא אלא לשמנו ש"ל גיד. לא קאי אדרצ חקדא דמוקי לה כר' יהודה ולפי מה שאמר לקמן דלר' יהודה שמנו של גיד אפילו מדרכנן שרי לא אחיא אלא כרצי מאיר והא דלא קאמר רצ אשי אליצא דר"מ משום דצבריייתא דמייתי לא הוזכר צה ר"מ וכן רצינא דמוקי לה צגיד החילון דהוי מדרכנן לכאורה לא אחי כרצי יהודה דלקמן מפיק לה מהירך דפשיט ליה צכוליה ירך לאפוקי חילון דלא ורצי יהודה דריש הירך המיומנת צצירך אס לא נאמר דמרתו שזענת מינה דצלאו הכי דריש ליה לקמן (דף לו:) דלרשה אחריתי ונימא דכולהו מפיק מינה: **אלא אי אמרת ספוקי מספקא ליה כו'.** ולא צעי לאוקומי שאכל שניהם צצת אחת דהשתא לא הווא התראת ספק כי היכי דלא נפשט צציה דאכל שני ויתי חלצ צהעלם אחד דס"פ אורח ואת צנו (לעיל דף פב:):

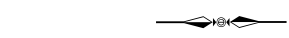
במאן דאמר גיד הנשה נאסר לבני נח. וא"ת דילמא לא נאסר ואפילו הכי היו מקיימין כמו שחיתא דקאמר ליה פרע להם צית השחיטה וי"ל מדקאמר והכן משמע דצלאו הכי לא משתרי אי נמי פרע לכו צית השחיטה היינו נחירה

נשטנו על הנחירה: **במאן דתלמיד חכם שלא יצא יחידי בצי"ח.** אומר ר"ת דדוקא נקט תלמיד חכם משום דמוקינן מתקנאים צהם דלאמרינן ז' צ' צרייין שימור מלך ות"ח וחסן והא דאמנן צריש פסחים (דף ג:) לעולם יכנס אדם צני טויצ כו' דמשמע כל אדם מללא נקט תלמיד חכם הסם מייירי צצרוחן מן העיר מפני המכשולות והליקטים:

מהכא יהודה איצטריך ש"מ מיפשט פשיטא ליה ש"מ ואי פשיטא ליה אמאי סופג מ' ותו לא לילקי פ' הכא במאי עסקינן כגון דלית בו מית א) דתניא אכלו ואין בו מית חייב רבי יהודה אומר עד שיהא בו מית וטעמא מאי א) אמר רבא אמר קרא הירך המיומנת שבידך ורבנן א) ההוא דפשיט איסוריה ככוליה ירך לאפוקי חיצון דלא וריב"ל אמר אמר קרא א) בהאבכו עמו כאדם שחובק את חבירו וידו מגעת לכף ימינו של חבירו רבי שמואל בר נחמני אמר כעובר כוכבים נדמה לו א) דאמר מר ג' ישראל שנשפל לו עובר כוכבים בדרך טופלו לימינו רב שמואל בר אחא קמיה דרב פפא משמיה דרבא בר עולא אמר כת"ח נדמה לו דאמר מר א) המהלך לימין רבו הרי זה בור ורבנן מאחוריה אתא ונשייה בתרווייהו ורבנן האי בהאבכו עמו מאי דרשי ביה מבעי ליה לכאידך דר' יהושע בן לוי דאמר ר' יהושע ב"ל מלמד שהעלו אבק מרגלותם עד כסא הכבוד כתיב הכא בהאבכו עמו וכתיב התם א) וענן אבק רגליו ואמר רבי יהושע בן לוי למה נקרא שמו גיד הנשה שנשה ממקומו ועלה וכן הוא אומר א) נשתה גבורתם היו לגשים אמר ר' יוסי ברבי חנינא מאי דכתיב דבר א) שלח ביעקב ונפל בישראל דבר שלח ביעקב זה גיד הנשה ונפל בישראל שפשט איסורו בכל ישראל ואמר רבי יוסי ברבי חנינא מאי דכתיב א) ומבוח טבח א) והכן פרע להן בית השחיטה והכן טול גיד הנשה בפניהם כמ"ד גיד הנשה נאסר לבני נח ויוותר יעקב לבדו אמר רבי אלעזר שנשתייר על פכין קטנים א) מכאן לצדיקים שחביב עליהם ממונם יותר מגופם וכל כך למה א) לפי שאין פושטין ידיהן בגול ויאבק איש עמו עד עלות השחר אמר רבי יצחק המכאן ל"ח א) שלא יצא יחידי בלילה רבי אבא בר כהנא אמר מהכא הנה

דלא דמי ללאו דחסימה שהמלקות נתן לו (פסחים טז). טעמא דנא הכתוב, הא לאו הכי לקי, אע"ג דהתראת ספק היא, דכל אימת דאחרו ביה מצי אמר אכתי ליליא הוא (לעיל אג). לא מן השם הוא זה. לא מטעם זה הוא פטור (שם) לא מטעם זה המלקות צטל צו, אכל כל עצמו אין צו מלקות לפי שאין צו מעשה (שבועות ג) כלומר טעם זה אינו מן השקיע (שנהדרין ג) אין טעם זה עיקר, דלאו שניקט לעשה אין לוקין עליו, אלא מפני מה המותר אינו לוקא לפי שהוא לאו שאין צו מעשה (פסח ד: ת) יסב לו ולא אכל ומאליו נעשה טעם (לעיל אג). אכל ב' בידין מב' ירכות. של שמי כהמות. ומדנקט שמי כהמות שזע מינה צימיתא קאמר ותק דהכא כר' יהודה ס"ל דאין טיבא אלא בלחם, ומתא פשטין דס"ל לר' יהודה צדימין (שם). הירך המיומנת שבידך. יליף לה מה"א דהירך ודכס הירך משניה שצירכות (קדושין כא). טופלו לימינו. מתצרו לנעוב כוכבים למוט של ישראל. שם יצא העשיר"ס להורגו יטלם ישראל יד ימינו ויאלחו בו (ע"ז כהה). הרי זה בור. אפילו צדיך ארץ

יג א ב מיי פ"ח מהל' מכללות אסורות הל' א סמך לאון קלט טוש"ע י"ד סי' סה סעיף ח:
יד ג מיי פ"ב מהל' רואח ושמירת נפש הל' ז סמך עשין עט טוש"ע י"ד סי' קנג סעיף ג:
טו ד מיי פ"ו מהלכות מ"ח הל' ה טוש"ע י"ד סי' רמב סעיף ח:
טז ה מיי פ"ה מהל' דעות הל' ט:

מוסף רש"י

שני גידיו הן. בירך פנימי. זה גיד הגדול המתוח על פני כל אורך הירך. ופנימי קרי ליה שהוא צמד פנימי של ירך, דז יהוהה את הירך השמית (פסחים אג). סמוך לצעב. עלם הקולית המתוח צצוקא דלעטא וגם יואל מבוקא דלעטא ונמתח אלא אורח עלם על פני כל אורך הירך ששטור (שם). וחיובין עליו. מלקות (שם). חיצון. זה גיד קצר הניתן ספקו השופי לנחמו, וחילון קרי ליה על שם שהוא מוטל צמד חילון של ירך, דז הוואל את האליר הסמוך לגשר, שמוצלע צצנא (שם). אסור. מדרכנן, ואין חייבין עליו. דמפרש טעמא אשר על כף הירך, ההוא דפשיט צכוליה ירך ויחית פנימי מוטל צמד חילון של ירך, דז הוואל את האליר הסמוך לגשר, שמוצלע צצנא (שם). אכל חילון לא (שם). אבל מזה חילון נאמרה מית. מתי גיד הנשה של שמי ירסט של כהמה אחת (לע"ד אג). אלא ארבעים ר' יהודה לעומת דלמך אינו צני אלא בלחם (שם וקקון טז). הכה את זה וחזר והכה את זה, מי שלא שטה אתר גיטה שלשה חדשים ויסת ויליה, ספק בן משנה לאשון וספק בן צנא לאחרון וכצנל הסה את האלח וחזר והכה את פניו (לעיל אג). צשמי התראות. דהוא לה לא חדא התראת ספק (מכות טז). חייב. שהרי אחד מהם אכיו, קסבר התראת ספק שמה התראת הוואיל ומהה נשקן עובר וחסא (ביבמות א). בבא אורחא שחצנן מנקל כהכלא אחת (שם) א: הריס שמי ידיו והכה זה בלחם חיה בלחם (לעיל אג). א: כהמלס אחת כחון כדי דעור, דהוא לה התראת ודאי, דממה נשקן חד מינייהו אכורו (מכות טז). חייב. דכהתראת ודאי התרו צו אל תכה שניהם צצמכה וז אלה מתחייב (ביבמות שם). בזה אחא זה אסור. דלויכא שמי התראת וכל (שם) הוואל הוה התראת ספק (שם) לא תוותרו ממנו מעבר עד בקר וגוי. כלם משפוט, עשה הוא ולאו שמתק לעשה אין לוקין עליו ומאחר דפסחא פטור (לעיל אג). הוכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה. אס מותר ועצרת על לאו כלם תפטרנן, נתקו הכתוב צעשה זה מעושין של שאר לאון, לומר זה עטבו ותקנת עצירתו שפירטו (שבועות ג) ואמשע שזה עטבו של לאו, שאלס ומיכור ישרפנו יופטר (שנהדרין ג) אהעשה האמור אחריו מקתמו ופטרמו על צערת הלאו (מכות ד:).

לומר שאין לוקין עליו. דלאו שנתק לעשה אין לוקין עליו (לעיל אג). הוכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה. אס מותר ועצרת על לאו כלם תפטרנן, נתקו הכתוב צעשה זה מעושין של שאר לאון, לומר זה עטבו ותקנת עצירתו שפירטו (שבועות ג) ואמשע שזה עטבו של לאו, שאלס ומיכור ישרפנו יופטר (שנהדרין ג) אהעשה האמור אחריו מקתמו ופטרמו על צערת הלאו (מכות ד:).

לומר שאין לוקין עליו. דלאו שנתק לעשה אין לוקין עליו (לעיל אג). הוכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה. אס מותר ועצרת על לאו כלם תפטרנן, נתקו הכתוב צעשה זה מעושין של שאר לאון, לומר זה עטבו ותקנת עצירתו שפירטו (שבועות ג) ואמשע שזה עטבו של לאו, שאלס ומיכור ישרפנו יופטר (שנהדרין ג) אהעשה האמור אחריו מקתמו ופטרמו על צערת הלאו (מכות ד:).

אש"פ ממונה על שירותי המבחן

אש"פ ממונה על שירותי המבחן

אש"פ ממונה על שירותי המבחן

אש"פ ממונה על שירותי המבחן

אש"פ ממונה על שירותי המבחן

אש"פ ממונה על שירותי המבחן

אש"פ ממונה על שירותי המבחן

אש"פ ממונה על שירותי המבחן

אש"פ ממונה על שירותי המבחן

אש"פ ממונה על שירותי המבחן

אש"פ ממונה על שירותי המבחן

אש"פ ממונה על שירותי המבחן

אש"פ ממונה על שירותי המבחן

אש"פ ממונה על שירותי המבחן

אש"פ ממונה על שירותי המבחן

אש"פ ממונה על שירותי המבחן

אש"פ ממונה על שירותי המבחן